

## Emoce a chronicky nemocné dítě

Současná medicína, zaměřená především na molekulární, biochemické a patofyziologické (neboli „biologické“) příčiny nemocí, věnuje stále ne dost dostatečnou pozornost psychickým stavům, jako jsou prožívání nemocí, chování a psychické vyladění člověka, nepřilíží se věnuje tomu, jaká je jeho osobnost apod. – a přitom jsou tyto okolnosti často zcela zásadní pro vznik, průběh i prognózu nemocí... Tyto psychické stavy, máme-li na mysli především jejich dlouhodobý, trvalý charakter (jako je tomu typicky u trvalých charakteristik osobnosti daného člověka) významně souvisejí se zdravím (ať už zdravím „objektivně“ chápaným, či zdravím vnímaným jako stav subjektivního prožívání života – „wellbeing“), souvisejí s obranyschopností organismu (viz psycho-neuro- imunoendokrinologie) a souvisejí neméně tak i s kvalitou života daného člověka. Je to opravdu brilantní rozum, nebo jsou to spíše vyšší city (jako altruismus, empatie, prožitek krásy, estetické cítění, láska), co nás činí opravdu lidskými?

A přesto tyto psychické stavy, ke kterým emoční prožívání jistě patří, zůstávají na okraji zájmu hlavního proudu současné medicíny, stále ještě ukotvené v karteziánském způsobu vidění a uchopování světa (rozděleného na *res extensa* a *res cogitans*), a navíc je toto ještě zesíleno problematickou matematizací těchto témat – zde totiž pozitivisticky orientovaná současná věda jen velmi obtížně „zkoumá“ tyto jevy, které nelze snadno či bez zkreslení a jejich zjednodušení převádět na čísla a dále s nimi, jak je dnes zvykem, „vědecky“ (čti – matematicky) pracovat.

A přitom zcela běžný život a zkušenost nemoci jak u laiků, tak nakonec i u samotných zdravotníků jakožto pacientů nám ukazuje význam a sílu psychického prožívání a emočních stavů při nemoci. (V případě zdravotníků se jedná dnes u nich o přímo jakési „rozštěpení“ – zcela jinak vnímají nemoc jako profesionálové a jinak, když sami onemocní a objevuje se u nich prožitek nemoci jako existencionální životní situace. Toto rozštěpení není způsobeno jen nezbytnou profesionální adaptací zdravotníka pro práci s nemocnými, jsou to doslova dva spolu jakoby nesouvisející světy.)

Vážná nemoc (ať je již akutní či chronická, která může být také nemocí nevyléčitelnou), je obvykle existencionální situací, často s ohraničeným horizontem života dítěte (četnost takových chronických stavů v dětské populaci je cca 10 %) a má zásadní význam na emoční situaci jak u dítěte, tak u jeho rodičů, má dopad na rodinu, ve které vyrůstá, dále se dotýká zdravotníků a taktéž má vliv i na jeho okolí a na společnost vůbec. Všechny pět těchto vzájemně prolnutých pohledů a pozic prožívání chronické nemoci musíme mít vždy na mysli, abychom byli skutečnými „lékaři“.

Jaroslav Slaný

**prof. MUDr. Jaroslav Slaný, CSc.**

Městská nemocnice Ostrava, Univerzita T. Bati ve Zlíně  
jaroslav.slany@mnof.cz